

Bylicki, Tomasz

Muzeum Woli - Oddział Muzeum Historycznego m.st. Warszawy

Almanach Muzealny 6, 403-418

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MUZEUM WOLI
- ODDZIAŁ MUZEUM HISTORYCZNEGO m.st. WARSZAWY

Oprac.: Tomasz Bylicki

2003

WYSTAWA TKANIN ARTYSTYCZNYCH

16 I - 23 II

Współorganizator: Warszawskie Stowarzyszenie Plastyków.

Komisarze wystawy: K. Móravski i H. V. Mrowiec (Warszawskie Stowarzyszenie Plastyków).

Opracowanie plastyczne i opieka muzealna: K. Móravski.

Prezentacja 20 tkanin – dorobku artystów plastyków zrzeszonych w Warszawskim Stowarzyszeniu Plastyków.

JOANNA SZULC, ULI KASTILAN, GALERIA AKCENT & MARTIN PIERCE

1 - 9 III

Projekt plastyczny i realizacja: J. Szulc.

Opieka muzealna: M. Ejchman.

Obrazy i grafiki Joanny Szulc, Martina Pierce'a, Galerii „Akcent” oraz płk. Ulricha F. Kastilana, pilota Bundeswehry, attaché wojskowego Ambasady Republiki Federalnej Niemiec w Polsce (ur. 1949 r. w Herne; I wystawa rysunków i rzeźb w 1964 r. w Recklinghausen).

MARMURKI ZAKŁĘTE W PAPIERZE. WZORZYSTE PAPIERY
INTROLIGATORSKIE STEFANA SZCZERBIŃSKIEGO

10 IV - 31 VIII

Współorganizatorzy: Muzeum Papiernictwa w Dusznikach i Muzeum Drukarstwa Warszawskiego.

Komisarz: E. Pokorzyńska (Muzeum Drukarstwa Warszawskiego).

Scenariusz: T. Windyka (Muzeum Papiernictwa w Dusznikach).

Projekt plastyczny: B. Mazurek.

Realizacja: Muzeum Drukarstwa Warszawskiego, oddział MHW

Prezentacja dorobku Stefana Szczerbińskiego (1892-1972), krakowskiego introligatora, wytwórcy papierów wzorzystych, ucznia Bonawentury Lenarta i współpracownika Roberta Jahody. Wystawa zorganizowana pierwotnie przez Teresę Windykę w Muzeum Papiernictwa w Dusznikach

zdobyła II nagrodę w konkursie na Wydarzenie Muzealne Roku „Sybilla 2002” w kategorii wystaw przyrodniczych, technicznych i medycznych. Warszawska edycja wystawy została zrealizowana w Muzeum Woli dzięki staraniom Muzeum Drukarstwa Warszawskiego, które przy tej okazji zaprezentowało własną kolekcję papierów marmurkowych. Otwarcia wystawy towarzyszył pokaz sporządzania papierów introligatorskich, tzw. marmurków.

JAN WŁODZIMIERZ DEC (1930-1994).

KONSERWATOR, ARTYSTA, NASZ KOLEGA

29 IX - 16 XI

Scenariusz i projekt plastyczny: M. Ejchman i K. Móravski.

Wystawa poświęcona Janowi W. Decowi (1930-1994), konserwatorowi i artyście, koledze pracującemu w latach 1973-1979 w Muzeum Historycznym m.st. Warszawy, twórcy pracowni konserwatorskiej w Muzeum. Najbardziej spektakularnym z jego osiągnięć była uporczywa i skuteczna praca w dziedzinie ochrony zabytków przed niszczącym działaniem światła. Był inicjatorem badań i doświadczeń w tej dziedzinie, angażując polskie huty szkła w prace nad wykonaniem filtrów ochronnych dla Muzeum. Wystawa ukazała także dokonania artystyczne Jana W. Deca: jego obrazy olejne, akwarele i rysunki.

WARSZAWA JAKIEJ NIE ZNAMY

2 XII - 31 XII

Scenariusz i realizacja: J. Wiśniewska i K. Móravski.

Wystawa pokonkursowa najlepszych prac zgłoszonych w VII edycji konkursu fotograficznego dla młodzieży szkolnej z Warszawy i najbliższych okolic stolicy.

POLSCY LAUREACI NAGRODY NOBLA

10 XII 2003 - 29 II 2004

Współorganizatorzy: Archiwum PAN i Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie.

Scenariusz: L. Świerczek, J. Arvaniti, A. Grzebieluch, D. Pietrzkiwicz (PAN) i M. Sobieszcza-Marciniak (Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie).

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Wystawa, pod honorowym patronatem Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej prof. Longina Pastusiaka, prezentowała wszystkich polskich laureatów Nagrody Nobla: Marię Skłodowską-Curie, Henryka Sienkiewicza, Władysława Reymonta, Czesława Miłosza, Lecha Wałęsę i Wisławę Szymborską. Wystawie towarzyszyła w przeddzień otwarcia (9 XII 2003) konferencja,

zorganizowana w Pałacu Staszica pt. „Polscy Nobliści w 100-lecie przyznania Nagrody Nobla Marii Skłodowskiej-Curie i 20-lecie przyznania Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie”, zakończona prezentacją filmu „Maria” w reżyserii Krzysztofa Szmagiera.

Wystawa prezentowana była również pt. *Polscy Nobliści* w Muzeum Żoliborza/Bielan (8 III - 14 V 2004) oraz w Muzeum Diecezjalnym w Płocku (28 V - 27 VII 2004).

2004

KOŚCIOŁY DREWNIANE NA MAZOWSZU W FOTOGRAFII JACKA WIŚNIEWSKIEGO

31 III - 9 IV

Scenariusz i realizacja: J. Wiśniewski.

Prezentacja wystawy w Katolickim Zespole Edukacyjnym im. Piotra Skarki przy ul. Bema.

Mazowieckie świątynie drewniane osadzone w malowniczym pejzażu zachwycają swoją atmosferą „wiejskiego kościołka” i panującym w nich nastrojem sprzyjającym skupieniu i modlitwie. Klimat ten oddały na wystawie 53 barwne fotografie, wykonane w latach 1997-2001 przez Jacka Wiśniewskiego (zob. też wystawy 2001, *Almanach Muzealny IV*: s. 424).

MIĘDZY MIASTEM A WSIĄ. Z DZIEJÓW OGRODNIKÓW WARSZAWSKICH XIX - XXI W.

6 V - 5 VII

Scenariusz: J. Wiśniewska.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Bezpośrednim impulsem do organizacji wystawy była zbliżająca się 200. rocznica założenia najstarszego warszawskiego gospodarstwa ogrodniczego rodziny Ulrichów, funkcjonującego na warszawskiej Woli w latach 1805-1958. Jednocześnie w lutym 2004 r. Muzeum Woli wzbogaciło się o zbiór pamiątek rodziny Ulrichów składający się z ponad 200 obiektów mówiących o funkcjonowaniu tej rodzinnej firmy. Obiekty te stanowiły punkt wyjścia przy realizacji ekspozycji, na której pokazano również inne warszawskie rodzinne firmy ogrodnicze i ich dorobek. Zaprezentowano gospodarstwa ogrodnicze rodzin: Acherów, Grąbczewskich, Hoserów, Kostrzewów, Kiedrzyńskich, Majlertów, Morczyńskich, Tomaszewskich, Ulrichów, Wanke i Zarzyckich. Dla pokazania ciągłości warszawskiej tradycji ukazano także aktualnie działające zakłady i organizacje, jak Związek Szkółkarzy Polskich.

WIELKI MIĘDZYNARODOWY SALON SAMOCHODOWY WARSZAWA-WOLA 2004

Pokaz modeli samochodowych z kolekcji Karola Jerzego Móraskiego

1 VI - 31 VIII

Scenariusz: K. Móraski i M. Prejbiż.

Aranżacja plastyczna: K.J. Móraski i M. Prejbiż.

Wystawa prezentowała modele samochodów w liczbie prawie 400 egzemplarzy z prywatnej kolekcji Karola Jerzego Móraskiego, syna Karola, kierownika Muzeum Woli. Zorganizowana została z okazji Dnia Dziecka (1 czerwca), prezentując tematykę, którą interesują się przede wszystkim chłopcy. Stanowiła ona odpowiednik i uzupełnienie wcześniejszej wystawy pt. *Lalki świata* (2001 r.), również zorganizowanej z okazji Dnia Dziecka i adresowanej do dziewczynek (zob. *Almanach Muzealny*, t. IV: 2003 s. 423).

ZGRUPOWANIE AK „CHROBRY II” W POWSTANIU WARSZAWSKIM

27 VII - 2 X

Scenariusz: L. Świeczek.

Opracowanie plastyczne: A. Ilgiewicz.

Wystawa zorganizowana w 60. rocznicę Powstania Warszawskiego prezentowała pamiątki związane z walką żołnierzy Zgrupowania AK „Chrobry II” w czasie Powstania, a także w dniach niewoli jenieckiej i później podczas służby w formacjach Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Pamiątki te zostały przekazane do Muzeum Woli przez samych żołnierzy i ich rodziny, by świadczyły o ich męstwie i miłości do Polski. Zgrupowanie AK „Chrobry II” było nietypową formacją: powstało późnym wieczorem 1 sierpnia 1944 r. w zachodnim Śródmieściu i składało się z rozmaitych pododdziałów i pojedynczych członków AK, którzy nie zdążyli dotrzeć przed godziną „W” do miejsc koncentracji. Zgrupowanie walczyło w kwartale, w którym znajduje się Muzeum Woli, a w obecnej siedzibie Muzeum mieścił się szpital powstańczy. Stąd szczególnie związek Muzeum Woli z żołnierzami ze Zgrupowania AK „Chrobry II”.

OD ULRYCHOWA DO WOLA-PARK

10 IX - 10 X

Scenariusz: J. Wiśniewska.

Opracowanie plastyczne: A. Ilgiewicz.

Wystawa, eksponowana w Centrum Handlowym Wola-Park przy ul. Górczewskiej, prezentowała dzieje najstarszej firmy ogrodniczej w Warszawie - Zakładu Ogrodniczego Ulrichów. Od 1876 r. obok centrali przy ul. Ceglanej na Woli posiadał on kolonię w Górczynie, zwaną Ulrichowem, gdzie obecnie zlokalizowane jest Centrum Handlowe Wola-Park (obok zachowanych pozostałości gospodarstwa Ulrichów zlikwidowanego w 1958 r.).

MUZEUM HISTORYCZNE... NIE TYLKO NA RYNKU STAREGO MIASTA

8 XI 2004 - 9 I 2005

Scenariusz: M. Ejchman i K. Móravski.

Opracowanie plastyczne: A. Ilgiewicz.

Z okazji 30-lecia swego istnienia Muzeum Woli zaprezentowało swe najważniejsze dokonania, jak również działalność muzeów, które podobnie jak Muzeum Woli są oddziałami Muzeum Historycznego m.st. Warszawy. Przedstawiono działalność: Muzeum Walki i Męczeństwa w Palmirach (oddział MHW od 1980 r.), Muzeum Drukarstwa Warszawskiego (oddział MHW od 1980 r.), Muzeum Farmacji im. Mgr Antoniny Leśniewskiej (oddział MHW od 1985 r.) oraz „Korczakianum” (utworzone w 1993 r., oddział MHW od 2001 r.).

WARSZAWA JAKIEJ NIE ZNAMY 2004

6 XII 2004 - 6 I 2005

Scenariusz, opracowanie plastyczne i realizacja: J. Wiśniewska, K. Móravski.

Wystawa najlepszych prac VIII edycji konkursu fotograficznego zorganizowanego przez Muzeum Woli dla młodzieży szkolnej.

2005

„NIE PO DRODZE NAM Z PRZECIWNIKAMI SOCJALIZMU!”

28 II - 30 IV

Współorganizatorzy: Archiwum Państwowe m.st. Warszawy, Zarząd Regionu Mazowsze NSZZ „Solidarność”.

Scenariusz: M. Ejchman i M. Koziół (Archiwum Państwowe m.st. Warszawy).
Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Wystawa zorganizowana w związku ze zbliżającą się 25. rocznicą porażki sierpniowych (25-leciem Solidarności) była próbą przypomnienia rzeczywistości lat 70. i 80., tj. treści ówczesnego systemu władzy w Polsce i wartości reprezentowanych przez nas, czyli jego przeciwników. Wystawa ukazała dwa zupełnie inne, równoległe bytujące („byt kształtuje świadomość”) światy: oficjalnej „propagandy sukcesu” i demokratycznej opozycji tępiącej z całą bezwzględnością w imię rzekomego dobra kraju i narodu. Tytuł wystawy został przewrotnie zapożyczony z oficjalnego plakatu rozpowszechnianego przez ówczesne władze PRL niechętnie jakimkolwiek zmianom politycznym i gotowe za wszelką cenę, nawet dalszego zniewolenia i upodlenia narodu, utrzymać „socjalistyczne” rządy, przewodnią rolę PZPR i przyjaźń z ZSRR.

„KTO TO JESZCZE PAMIĘTA?”

14 III – 14 IV

Scenariusz: W. Pela.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Wystawa poświęcona pamięci Walerii Krzyżanowskiej rozpoczęła nowy cykl wystaw pod tytułem *Poczet Warszawiaków*. Waleria Krzyżanowska (1915-1997), artysta fotografik, członek rzeczywisty Związku Polskich Artystów Fotografików, była dokumentalistką dawnej Warszawy. W latach 1954-1969 kierowała pracownią fotograficzną Komisji Badań Dawnej Warszawy, a od 1969 r., po wcieleniu KBDW do Muzeum Historycznego m.st. Warszawy pracowała w pracowni fotograficznej Muzeum aż do przejścia na emeryturę w 1974 r. Waleria Krzyżanowska pozostawiła w swojej spuściźnie ogromny zbiór liczący kilka tysięcy fotografii i negatywów, które przekazane zostały do Muzeum Historycznego m.st. Warszawy. Z tej bogatej spuścizny zaprezentowano na wystawie kilkadziesiąt fotogramów prezentujących kilka najważniejszych tematów w twórczości Walerii Krzyżanowskiej.

OD MARYWILU DO WOLA PARK. BAZARY, TARGOWISKA,
HALE TARGOWE W WARSZAWIE OD POŁOWY XVII W. DO DZIŚ

31 V – 31 VIII

Scenariusz: K. Mórański i M. Mórańska.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Po raz pierwszy w dziejach warszawskiego muzealnictwa, wystawa ukazała bogatą i ciekawą problematykę handlu bazarowego, zarówno od strony gospodarczej, jaki i społecznie-obyczajowej; swoisty i obecnie już zanikający folklor dawnej Warszawy. Rynki, targi, jarmarki, bazyry a teraz centra handlowe nierozzerwalnie związane są z historią miasta od samego zarania jego dziejów. Autorzy wystawy przypomnieli w jej tytule słynny „Marywil”, ogromny gmach dla kupców zbudowany w 1695 r. przez Marię Kazimierę Sobieską i przywołali jeden z jego obecnych odpowiedników – Centrum Handlowe „Wola-Park”. Wystawa pokazała cały przekrój i różnorodność warszawskich targowisk, takich jak Targ na Szerokim Dunaju, Targ na Konie na Pradze, najsłynniejszy w dziejach Warszawy przez wiek prawie, wolski Plac Kercelego, funkcjonujący do dziś na Pradze Bazar Różycyńskiego i odeszły w niepamięć po połowie lat 70-tych ubiegłego wieku, wówczas kultowe „Ciuchy” na ul. Lubelskiej przy Dworcu wschodnim. Dzieje warszawskich bazarów zaprezentowano również szeroko w wydawnictwie towarzyszącym wystawie.

„EFEMERYCZNOŚĆ WIECZNOŚCI”. STARY CMENTARZ ŻYDOWSKI WE WROCŁAWIU W FOTOGRAFII ANDRZEJA MAJEWSKIEGO

27 VI - 31 VIII

Scenariusz i realizacja: H. Bojarski.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Wystawa prezentowała artystyczne, impresyjne fotografie autorstwa Andrzeja Majewskiego ukazujące zabytki sztuki cmentarnej i piękno dawnego cmentarza żydowskiego we Wrocławiu, założonego w 1856 r. Wystawa oddała niepowtarzalny nastrój tej nekropolii. Fotogramy wykonane w różnych porach dnia i porach roku obrazowały efemeryczność ludzkiego przemijania, ukazując jednocześnie cmentarne pomniki jako świadectwo życia człowieka pozostawiane dla potomnych na wieki. Wystawa miała swoją premierę we wrocławskim ratuszu, w Muzeum Historycznym Wrocławia, 2 kwietnia 2004 r. W Muzeum Woli wystawa uzupełniona została 14 eksponatami (głównie miniaturami nagrobków) ze zbiorów Żydowskiego Instytutu Historycznego w Warszawie.

1939. WARSZAWA W OCZACH MATURZYSTY.
FOTOGRAFIE ROMANA MAZIKA

28 IX - 31 XII

Scenariusz: K. Móravski i M. Móravska.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Wystawa prezentowała niepublikowane dotąd zdjęcia Warszawy wykonane w pierwszych miesiącach okupacji niemieckiej przez Romana Mazika - w 1939 r. młodego maturzystę, absolwenta warszawskiego Gimnazjum i Liceum im. Jana Zamoyskiego. Ekspozycja ukazała Warszawę zniszczoną w walce i bombardowaniem, dramat miasta i jego życie codzienne. Autor podarował wykonane przez siebie w 1939 r. fotografie do zbiorów Muzeum Woli. Wystawa prezentowana była również w styczniu 2006 r. w Galerii Klubu Wojsk Lądowych „Cytadela” na Żoliborzu przy ul. Dymińskiej 1 (zob. też Maria Prejbisz, *Warszawa w październiku i listopadzie 1939 roku w fotografii Romana Mazika*, w: *Almanach muzealny*, IV: 2003, s. 237 - 245).

LUDWIKA NITSCHOWA (1889-1989). WARSZAWSKA RZEŹBIARKA

17 X - 5 XII

Scenariusz: A. Dąbrowska.

Współpraca: J. Juhanowicz, S. Palfi.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Kolejną wystawę z cyklu *Poczet Warszawiaków* poświęcono Ludwice Nitschowej (1889-1989), wybitnej rzeźbiarce, autorce kilku warszawskich pomników. Jej najbardziej znanym dziełem jest symbol Warszawy - *Syre-*

na nad Wisłą, na Wybrzeżu Kościuszkowskim. Na wystawie przypomniano okoliczności powstania tego pomnika na tle życia i dorobku rzeźbiarskiej artystki, której dzieła zdobią też ulice innych polskich miast; kilka pomników zostało zrealizowanych także za granicą: w Anglii, Belgii i Meksyku.

WARSZAWA JAKIEJ NIE ZNAMY 2005

15 XII 2005 – 8 I 2006

Scenariusz i realizacja: H. Bojarski, K. Móravski i J. Wiśniewska.

Wystawa pokonkursowa IX edycji konkursu fotograficznego poświęconego Warszawie, przeznaczonego dla młodzieży szkolnej (zob. powyżej: wystawy 2003, 2004 oraz poniżej: wystawy 2006 i następne).

2006

TKANINA ARTYSTYCZNA

2 III – 31 III

Współorganizator: Warszawskie Stowarzyszenie Artystów Plastyków.

Trzecia, kolejna wystawa obejmująca 49 prac 20 artystów (w tym aż 19 kobiet) tworzących tkaniny artystyczne. Wielobarwne gobeliny i hafty przedstawiały pejzaże, motywy roślinne, martwe natury i scery rodzajowe.

JULIAN HENISZ. PASTELE I RYSUNKI

19 IV – 31 V

Scenariusz i realizacja: J. Henisz.

Julian Henisz, artysta-plastyk, ur. 18 IX 1941 r. w Warszawie, studiował w warszawskiej ASP w latach 1960-1966 na Wydziale Malstwa i Grafiki; dyplom uzyskał w 1967 r. w pracowni prof. A. Kobzdej. Na wystawie artysta zaprezentował 56 prac z lat 2003-2005 inspirowanych podróżami po Polsce i Europie. Ich tematyką były przede wszystkim natura, pejzaż i architektura, a zostały one wykonane w kameralnych technikach rysunku i pasteli.

I TY JESTEŚ ARTYSTĄ! PAŃSTWOWE OGNISKO PLASTYCZNE !OWOLIPKI

9 VI – 31 VII

Współorganizator: Państwowe Ognisko Plastyczne „Nowolipki”, ul. Nowolipie 4, 00-150 Warszawa.

Prezentacja osiągnięć twórczych osób skupionych wokół Państwowego Ogniska Plastycznego „Nowolipki”. Ognisko to rozwija twórczą wrażliwość w zakresie ceramiki, malarstwa, rysunku, rzeźby, biżuterii i tkaniny artystycznej, a także grafiki komputerowej. W zajęciach uczestniczą również osoby niepełnosprawne. Otwarcie wystawy w dniu 9 czerwca towarzyszył piknik artystyczny pt. „I ty jesteś artystą!” skierowany głównie do dzieci i młodzieży.

BOLESŁAW ORLIŃSKI. PILOT GENIALNY, CZŁOWIEK NIEZWYKŁY

27 VIII – 31 X

Scenariusz: M. Ejchman.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Kolejna wystawa z cyklu *Poczet Warszawiaków* ukazała sylwetkę warszawiaka, pilota i żołnierza, kpt. Bolesława Orlińskiego, służącego przed wojną w 113. eskadrze 11. pułku myśliwskiego w Lidzie. W sierpniu 1926 r. dokonał on samolotem seryjnym Breguet 19 B-2 lotu na trasie Warszawa – Tokio – Warszawa, pokonując 23 tysiące kilometrów. Wystawę zorganizowano w 80. rocznicę tego wydarzenia.

WOLSKA TARCZA. RZECZ O JENERALE SOWIŃSKIM

7 IX – 30 XI

Współorganizator: Muzeum Wojska Polskiego.

Współpraca: Klub Wojsk Lądowych.

Scenariusz: H. Bojarski i K. Mórański, we współpracy z R. Matuszewskim i kpt. M. Siłuchem (Klub Wojsk Lądowych).

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Wystawa otwarta w rocznicę śmierci na szczytach Woli gen. Józefa Longina Sowińskiego (7 IX 1831) trwała do rocznicy wybuchu Powstania Listopadowego (29 XI 1830). Była hołdem złożonym bohaterowi narodowemu, weteranowi kampanii napoleońskich, obrońcy Reduty Wolskiej nr 56 przy kościele św. Wawrzyńca, który zginął, broniąc dostępu do Warszawy wojskom rosyjskim tłumiącym Powstanie Listopadowe. Na tle klimatu epoki i historycznych dla Warszawy dni Powstania Listopadowego zaprezentowano pamiętki osobiste po generale, w tym drewnianą protezę nogi, którą stracił podczas kampanii napoleońskiej na Moskwę w bitwie pod Możajskiem w 1812 r. Otwarcie wystawy towarzyszyła specjalna oprawa, zagrzmiąły działa, a orkiestra wojskowa w strojach historycznych wykonała utwory wojskowe i patriotyczne. W dniach 18, 25 i 30 listopada wystawie towarzyszył pokaz słowno-muzyczny pt. „Na szczytach Woli” poświęcony gen. Sowińskiemu, którego śmierć przeszła do legendy. Utwory wieszczów narodowych Mickiewicza i Słowackiego poświęcone Wolskiej Reducie wykonali uczniowie z Gimnazjum nr 51 im. Bolesława Prusa.

WARSZAWA JAKIEJ NIE ZNAMY. KONKURS FOTOGRAFICZNY 1997-2006

15 XII 2006 - 15 I 2007

Scenariusz: H. Bojarski i J. Wiśniewska.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Dziesiąta, jubileuszowa wystawa fotograficzna prezentowała prace laureatów konkursu z lat 1997-2005 oraz najlepsze prace zgłoszone na X konkurs w 2006 r. Od 1997 r. Muzeum Woli zaprasza uczniów gimnazjów, liceów i techników z Warszawy i okolic stolicy do udziału w konkursie fotograficznym pod hasłem „Warszawa jakiej nie znamy”. Honorowy patronat nad imprezą sprawują wiceprezydenci miasta Warszawy - fundatorzy głównych nagród i wyróżnień. Nagrody za najlepsze fotografie warszawskiej Woli i dla uczniów szkół wolskich funduje burmistrz dzielnicy Wola. W dotychczasowej edycji konkursu wzięło udział kilkuset uczniów, zgłaszając łącznie ponad 3 500 fotografii. Wystawa jubileuszowa pokazała 53 fotogramy laureatów poprzednich edycji konkursu, 22 prace laureatów konkursu z 2006 r. i towarzyszące im, zakwalifikowane na wystawę, prace uczestników konkursu 2006 r. w liczbie 57.

2007

WARSZAWA W OCZACH MALARZY

8 II - 15 III

Współorganizatorzy: Klub Wojsk Lądowych, Związek Polskich Artystów Malarzy i Grafików.

Komisarz: W. Kusal (Związek Polskich Artystów Malarzy i Grafików).

Opiekunowie: K. Móravski i ppłk E. Nowak (Klub Wojsk Lądowych).

Wystawa prezentowała dorobek ponad 30 artystów i blisko 80 prac wykonanych w różnych technikach, związanych tematycznie z Warszawą.

PLAKAT PRL. UTOPIA I PROPAGANDA

27 III - 29 IV

Współorganizatorzy: Archiwum Państwowe m.st Warszawy, Muzeum Niepodległości.

Scenariusz: H. Bojarski, K. Móravski i B. Wieczorek (APW).

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Na wystawie pokazano około 120 plakatów propagandowych z czasów PRL, od 1944 do 1989 r. Nie przekazywały one najczęściej głębokich treści intelektualnych, ale przez proste symbole miały indoktrynować społeczeństwo, wskazując na wrogów ludu pracującego w zależności od okoliczności i czasu: wrogów klasowych, kułaków, szkodników, prywaciarzy, syjonistów

i spekulantów, a także obcych imperialistów gotowych rozpętać nową wojnę światową. W odniesieniu do polskiej rzeczywistości czasów PRL groteska mieszała się tu ze zgrozą i lękiem. Większość tych plakatów była anonimowa, ale tworzyli je także wybitni artyści epoki, stąd strona artystyczna, graficzna i estetyczna tych „gadzinowych” wydawnictw władzy ludowej korzystnie odcina się od przekazywanych przez nie treści politycznych.

KOŚCIOŁY DREWNIANE PÓŁNOCNO-ZACHODNIEGO MAZOWSZA W FOTOGRAFII JACKA WIŚNIEWSKIEGO

12 IV – 13 V

Scenariusz: J. Wiśniewska i J. Wiśniewski

Realizacja: Bogumiła Umińska.

Prezentacja wystawy w Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie.

Piękno drewnianych świątyń mazowieckich w fotografiach Jacka Wiśniewskiego ukazane zostało kolejny raz podczas prezentacji wystawy w Muzeum Szlachty Mazowieckiej (zob. powyżej wystawy 2004 oraz wystawy 2001, *Almanach Muzealny IV*, s.424). Wystawie w dniu otwarcia (12 IV) towarzyszyła sesja naukowa poświęcona kościołom drewnianym na Mazowszu.

BOMBA W GÓRĘ. 166 LAT WYŚCIGÓW KONNYCH W WARSZAWIE

18 V – 9 IX

Współorganizator (finansowy): Polski Klub Wyścigów Konnych na Służewcu.

Scenariusz: M. Ejchman.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Z okazji 166. rocznicy warszawskich wyścigów konnych wystawa zaprezentowała ich dzieje oraz związane z nimi obyczaje. Klimat dawnych wyścigów odtworzyły dawne fotografie, ryciny i rysunki, a także obrazy, figurki koni i sztandary. Dzieje wyścigów i rodowody koni obrazowały archiwalia i literatura przedmiotu. Najmłodszym obiektem na wystawie była *Księga Stadna Koni Pełnej Krwi Angielskiej*. Ekspozycja uwypukliła też wątek dotyczący lokalizacji torów wyścigowych w Warszawie, na Polu Mokotowskim i Służewcu, uważanej za jedną z najatrakcyjniejszych w Europie, a może nawet na świecie. Większość eksponatów pochodziła z dawnych zbiorów Polskiego Klubu Wyścigów Konnych na Służewcu i dotychczas nie była publicznie prezentowana.

ZYGMUNTA ŚWIĄTKA (1929-2003) OBRAZ ŚWIATA

12 VI – 2 IX

Scenariusz: L. Świerczek.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Kolejna wystawa z cyklu *Poczet Warszawiaków* zaprezentowała sylwetkę i dorobek Zygmunta Świątka (1929-2003), fotografa i fotografika (od 1976 r. członka ZPAF), związanego z Warszawą i szczególnie z Muzeum Woli, które prezentowało przed laty jego wystawy: *Wizerunki Dawnej Pragi* w 1985 r. oraz *Zabytki Warszawskiej Woli* w 1997 r. Zygmunt Świątek pozostawił w dorobku ogromny, wielotematyczny zbiór artystycznych fotogramów, w tym wiele odnoszących się do Warszawy oraz szereg wartościowych, fachowych artykułów z dziedziny fotografii. Wystawa ukazała szeroki wachlarz jego zainteresowań i artystyczną wizję otaczającego go i oglądanego wrażliwym okiem świata.

ŻOŁNIERZ WOJSKA POLSKIEGO W WYBRANYCH MISJACH I OPERACJACH POKOJOWYCH 1973-2007

2 X - 14 X

Współorganizator: Klub Wojsk Lądowych.

Scenariusz: L. Świerczek i płk Cz. Marcinkowski.

Opracowanie plastyczne: L. Świerczek.

Wystawa ukazała działalność polskich kontyngentów wojskowych w misjach pokojowych w latach 1973- 2007 w ramach ONZ, NATO, UE i OBWE. Fotogramy i pamiątki z misji ukazały codzienny trud żołnierzy pełniących służbę na obcej ziemi, często na wrogim terenie, i zmagających się z trudnymi warunkami klimatycznymi i zagrożeniem terrorystycznym. Podczas otwarcia wystawy Polska Akcja Humanitarna zaprezentowała swoją działalność w Afganistanie i Sudanie, prowadząc po raz czwarty kampanię na rzecz zapewnienia wody pitnej jak największej liczbie osób.

POWĄZKI - ZAPOMNIANA DZIELNICA WARSZAWY

6 XI 2007 - 31 I 2008

Scenariusz: H. Bojarski.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Wystawa poświęcona była historii Powązek, kojarzonych dziś potocznie tylko z ogromnymi historycznymi cmentarzami (od 1790 r.) różnych wyznań. Na wystawie Powązki ukazane zostały także jako podwarszawska wieś (pierwsza wzmianka w 1368 r.), XVIII-wieczna wiejska rezydencja Czartoryskich, XIX-wieczne wojskowe pole ćwiczeń i w XX wieku przemysłowe przedmieście Warszawy, włączone w granice stolicy w 1916 r. Przypomniane zostały międzywojenne i powojenne dzieje dzielnicy. Ekspozycji towarzyszyły, na otwarcie i zakończenie, dwie sesje naukowe poświęcone historii i problemom tego rejonu Warszawy.

WARSZAWA JAKIEJ NIE ZNAMY 2007

15 XII 2007 – 15 I 2008

Scenariusz: H. Bojarski.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Wystawa pokonkursowa XI edycji konkursu fotograficznego dla młodzieży szkolnej Warszawy i okolic (zob. powyżej: wystawy 2006).

2008

ORIENT NAM BLISKI FOTOGRAFIE Z PODRÓŻY PRZEMYSŁ – STAMBUŁ 1912

13 II – 16 III

Scenariusz: A. Sarkady (Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej).

Opracowanie plastyczne: W. Kaczmarek.

Wystawa, przygotowana w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej przy współpracy Ambasady Republiki Tureckiej w Warszawie, prezentowała w powiększonych reprodukcjach dawne fotografie z odnalezionego w Przemysłu albumu upamiętniającego podróż z Przemysła do Stambułu w 1912 r. Niestety, dotychczas nie udało się zidentyfikować ani właściciela albumu, ani występujących na fotografiach osób.

KRESKA I OBRAZ LAT 60-TYCH XX WIEKU

19 II – 31 III

Scenariusz: L. Świeczek.

Komisariat: L. Świeczek i W. Kaczmarek.

Opracowanie plastyczne: W. Kaczmarek.

Dwuczłonowa wystawa ukazywała plakaty i obrazy olejne. W zakresie malarstwa zaprezentowano obrazy Zbigniewa Jaskierskiego (ur. 1928 – zginął tragicznie 1969) ze stałej ekspozycji w Miejskim Centrum Kultury w Płońsku. Zbigniew Jaskierski, uczeń E. Eibischa i A. Rafałowskiego, należał do czołówki twórców reprezentujących polską sztukę nowoczesną. Z bogatego zbioru plakatów w Muzeum Woli liczącego ok. 5 300 sztuk przedstawiono na wystawie plakaty związane z ważnymi wydarzeniami w polskiej kulturze oraz plakaty przygotowane przez artystów na wystawy własne organizowane na terenie Warszawy.

TKANINA ARTYSTYCZNA

3 IV - 27 IV

Współorganizator: Warszawskie Stowarzyszenie Plastyków.

Organizacja: H. V. Mrowiec (Warszawskie Stowarzyszenie Plastyków).

Muzeum Woli od wielu lat daje członkom Warszawskiego Stowarzyszenia Plastyków zajmujących się tkaniną artystyczną możliwość prezentacji swych prac. Kolejna, doroczna wystawa prezentowała wykonanie w różnych technikach, dzieła wielomiesięcznej pracy i nadzwyczajnej cierpliwości 19 twórców (w tym tylko 2 mężczyzn).

BIEG SZALONEGO KONIA

27 III - 30 IV

Współorganizator: Towarzystwo Przyjaciół Warszawy.

Scenariusz i opracowanie plastyczne: M. Ejchman.

Wystawa pokonkursowa prac dzieci i młodzieży szkolnej nadesłanych na konkurs „166 lat Wyścigów Konnych w Warszawie” zorganizowany pod patronatem marszałka województwa mazowieckiego, burmistrza dzielnicy Mokotów i Polskiego Klubu Wyścigów Konnych (zob. też powyżej; inf. o wystawie *Bomba w górę* w 2007 r.).

SŁOWIAŃSZCZYNA

13 V - 9 VI

Współpraca: Muzeum Narodowe w Kielcach.

Scenariusz: J. Gągorowska (Muzeum Narodowe Kielce).

Opracowanie plastyczne: H. Bojarski.

Wystawa archeologiczna - prezentowała kulturę materialną wczesnego średniowiecza, głównie przedmioty codziennego użytku (naczynia, ozdoby, broń) odnalezione na stanowiskach w Małopolsce i na Kielecczyźnie.

ROTMISTRZ PILECKI. WILNO - AUSCHWITZ - RAKOWIECKA

15 V - 31 VIII

Scenariusz: L. Świerczek.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Postać bohatera, rotmistrza Witolda Pileckiego, żołnierza Wojska Polskiego i AK, dobrowolnego więźnia Oświęcimia i organizatora konspiracji w obozie, powstańca warszawskiego oraz żołnierza II Korpusu gen. Władysława Andersa ukazały pamiątki rodzinne, dokumenty IPN oraz eksponaty wypożyczone z muzeów i od osób prywatnych. Wystawa wydbywała z cienia zapomnienia obraz człowieka wielkiej odwagi i miłości do Ojczyzny, patrioty - w PRL uznawanego za wroga, aresztowanego przez UB, skazanego

na śmierć i straconego. Ciała nie wydano rodzinie i nie wiadomo, gdzie je pochowano, a pamięć o bohaterze niszczone i wymazywano z polskiej historii. Dopiero w III RP decyzją Prezydenta Lecha Kaczyńskiego rotmistrz Witold Pilecki w 2006 r. został pośmiertnie odznaczony Orderem Orła Białego. Wystawę zorganizowano w 60. rocznicę śmierci Witolda Pileckiego.

LALKOWI BOHATEROWIE

17 VI – 28 VIII

współorganizator: Teatr Lalka w Warszawie.

scenariusz i opracowanie plastyczne: A. Kilian (Teatr Lalka).

Wystawa prezentowała 65 obiektów, lalek i rekwizytów teatralnych do „Kopciuszka”, „Bajki o rybaku i złotej rybce”, „Przygód Kacperka górskiego skrzata” i innych sztuk. Zorganizowana w okresie letnim, adresowana była do dzieci, które nie mogły wyjechać na wakacje z Warszawy. W ramach akcji „Lato w mieście” wystawie towarzyszyły warsztaty teatralne, które prowadziła Anna Bojarska z Teatru Lalka.

STANISŁAW SIKORA (1911-2000). RZEŹBIARZ I MEDALIER

8 IX – 26 X

Scenariusz i opracowanie plastyczne: T. Bylicki.

Kolejna wystawa z cyklu *Poczet Warszawiaków* prezentowała sylwetkę i dorobek twórczy Stanisława Sikory, artysty rzeźbiarza i medaliera, związanego z Warszawą od 1930 r., a od 1946 r. stałego jej mieszkańca. Z bogatej twórczości artysty na wystawie pokazane zostały medale lane i bite, plakiety ceramiczne, kilka rzeźb i rysunków. Wystawę uzupełniały portrety rzeźbiarza w barwnych, artystycznych fotografiach autorstwa Tomka Sikory, syna artysty. Wystawie towarzyszyły trzy specjalne spotkania: z rodziną artysty, koneserami medali zrzeszonymi w Polskim Towarzystwie Numizmatycznym oraz studentami Wydziału Rzeźby i Medalierstwa warszawskiej ASP.

W NISZY ŚWIATŁA. KANDELABRY, LAMPY, ŚWIECZNIKI

16 IX – 26 X

Scenariusz i opracowanie plastyczne: H. Bojarski i E. Wieruch-Jankowska.

Na wystawie – przypominającej historię oświetlenia – zaprezentowano świeczniki oraz lampy olejne, naftowe, gazowe i elektryczne z kolekcji prof. Jerzego W. Hołubca oraz zbiorów własnych Muzeum Historycznego m.st. Warszawy. Prezentowane obiekty, świeckie i sakralne, wykonane z drewna, metalu, szkła i porcelany były wyrobami europejskimi, datowanymi od drugiej poł. XIV w. po połowę XX w.

PEJZAŻ POLSKI. MALARSTWO GRUPY CYTADELA KLUBU WOJSK ŁĄDOWYCH

14 XI - 14 XII

Scenariusz i opracowanie plastyczne: L. Świerczek.

Wystawa malarstwa Grupy „Cytadela” Klubu Wojsk Lądowych w Warszawie zgromadziła 30 obrazów olejnych autorstwa 16 artystów. Tematem przewodnim wszystkich prac, powstałych w latach 1998-2008, był pejzaż polski, ukazany w różnych porach dnia i porach roku.

WARSZAWA JAKIEJ NIE ZNAMY 2008

15 XII 2008 - 15 I 2009

Scenariusz: H. Bojarski.

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz.

Wystawa prezentowała najlepsze prace XII edycji konkursu fotograficznego dla młodzieży szkolnej Warszawy i okolic (zob. powyżej, szczególnie wystawy 2006).

Wystawa prezentowana była także, od 6 marca do 5 kwietnia 2009 r., w Urzędzie Dzielnicy Warszawa Wola.

MUZEUM WARSZAWSKIEJ PRAGI - ODDZIAŁ MUZEUM HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY

Oprac: Jolanta Wiśniewska

2008

PRAGA. 360 ROCZNICA NADANIA PRAW MIEJSKICH

10-16 II

Scenariusz: J. Sujecki i J. Wiśniewska

Projekt plastyczny: A. Ilgiewicz

Wystawa zorganizowana przy współpracy Urzędu Dzielnicy Praga-Północ i Urzędu Dzielnicy Praga-Południe, eksponowana w Teatrze Powszechnym. Otwarcie wystawy towarzyszyło uroczystej sesji Rad obu dzielnic z okazji 360-lecia nadania Pradze praw miejskich.